

„Misterele” onomastice ale Iașilor – Mircea CIUBOTARU. București: Editura Dark Publishing, 2021. Vol 1 – 438 p., Vol. 2- 358 p. ISBN 978-3-948670-21-4.

Lucrarea „Misterele” onomastice ale Iașilor, scrisă cu migală, răbdare, dragoste și competență științifică, de distinsul profesor filolog Mircea Ciubotaru este rodul multor zile, săptămâni și luni de documentare, atât la *Arhivele Naționale*, filiala Iași, cât și în actele găzduite, încă, de Primăria Municipiului Iași.

Structurată în două volume, proaspăta apariție a fost editată în condiții grafice deosebite, cu sprijinul Muzeului Municipal „Regina Maria” din Iași. Cartea se dezvăluie cu subiecte incitante, dar fără „înfloriturile poetice”, adesea, nu doar neștiințifice, ci chiar a-științifice, păgubitoare, fiind scrisă pe baza argumentelor documentar-onomastice care încearcă – și, adesea, chiar reușesc, sub „pana” meșteșugită, de fin povestitor cu har a autorului – să risipească multe din semnele de întrebare legate de trecutul bogat al vechiului *târg al Ieșilor*.

Între acestea menționăm evidențierea, cu argumente documentar-onomastice, a semnificației celei mai credibile a numelui orașului, de la cel al *iașilor* (numiți și *alani*), popor trăitor și astăzi, de-o parte și de alta a Caucazului Mare, sub numele de *osetini*. De asemenea, este risipită povestea, cu iz legendar, a unor *păcurari* (păstori) ce și-ar fi avut traseul de transhumanță trecând și prin actuala parte vestică a așezării. Sensul mai probabil, întărit și de documente, este cel de *producător/comerciant de păcură*, ceea ce poate explica, într-o atare situație și toponimul *Păcureți*, situat în apropierea *Păcurarilor ieșeni*.

Dintre capitolele ce vor suscita, suntem siguri, interesul cititorilor, amintim: *Vatra târgului. Mahalale și cartiere* (cu mențiuni legate de *Târgul de Jos*, *Târgul de Sus*, *Ulița Mare* și *conexiunile pe stânga*, etc.), *Muntenimile și Copoul* (cu referiri la *Păcurari* și *Toma Cozma. Ponoarele, Grădinile și platoul* și altele), *Cacaina* – un nume prigonit – în primul volum, respectiv *Șesul Bahluiului* (cu relatări legate de *Bahluiul* – etimologic. *Poduri și punți, În cotul Bahluiului, Bucium și Socola*, etc.), *Fantasme erotice și subterane, Politică. Administrație și toponimie ieșeană* – în cel de-al doilea.

Cele două volume nu se pot „citi” pur și simplu, ci, la fiecare capitol, subcapitol și chiar paragraf, cititorul are nevoie de răgaz, spre a reconfigura, mental, „harta”/„hărțile” *Capitaliei* moldave de odinioară. Reconstituirea semnificației multor toponime – nume de străzi, piețe, cartiere, foste ulițe, mahalale ori medeanuri – nu înseamnă doar simple explicații, cu argumentația științifică aferentă, ci include, adesea, și povestea câte uneia/unora dintre clădirile de referință situate în acea arie a orașului: biserici, mănăstiri, conace, dughene, băcării, simple locuințe, ceea ce conferă lucrării nu doar valențe istorice, ci chiar de geografie istorică. Pentru

L.S.G.D.C. 49 (1): 110-111

(re)memorarea multora dintre aceste repere, autorul a adăugat, frecvent, numeroase figuri (peste 160) – fotografii (adesea realizate personal), imagini cu părți ale unor planuri ale așezării, cuprinse, de asemenea în multe planșe (mai mult de 20), cu fragmente ale acestor documente cartografice (mai vechi sau mai noi, începând din veacul al XVIII-lea, românești sau străine – frecvent, rusești, dar și austriece sau franceze), cu configurația stradală de odinioară a diferitelor părți ale vechiului târg. Toate aceste elemente, ca și stilul de povestitor, vrednic urmaș al humuleșteanului Ion Creangă, îl transpun, îl „transportă” pe cititor în trecut, în atmosfera de epocă, cu decenii și chiar secole în urmă, făcându-l, imaginar, (aproape) contemporan” cu istorice figuri de domnitori, de domnițe și cuconițe, de luminoase fețe bisericești ori boierești, de târgoveți armeni, sau evrei, de meșteri nemți, de oșteni turci ori ruși, sau chiar de simpli orășeni, trăitori pe ulițele și în mahalalele de demult.

Reconstituirea parfumului de epocă nu a fost realizată însă prin abatere de la rigorile cercetării științifice, fiecare „călătorie” în trecut fiind însoțită de trimiteri la documente, acte din fondurile arhivistice, la finalul fiecărei părți a lucrării fiind adăugate numeroase note, iar la sfârșitul celui de-al doilea volum este inserată o consistentă bibliografie – surse documentare (inedite și editate), surse cartografice, ghiduri, indicatoare, nomenclatoare, dicționare, publicații periodice, studii, articole și volume, surse narative, memorialistică, publicistică – totalizând sute de referințe. De asemenea, este inclus și un extrem de consistent *Indice antroponimic*, cuprinzând antroponime implicate în denominația toponimică, nume de autori citați în text și de locuitori.

Considerăm că „*Misterele*” onomastice ale Iașilor este o operă ce nu trebuie să lipsească din biblioteca (și din bibliografia) oricărui pasionat de istorie locală, de geografia istorică ieșeană, reprezentând o contribuție, de referință, la elucidarea, la risipirea, multor aspecte rămase, vreme îndelungată fie în „negura” dată de absența sau insuficiența documentară, fie în nebuloasa conturată de unele interpretări ce s-au dovedit a nu fi cele mai reușite. Deslușirea „misterelor” onomastice ieșene este, așadar, un bun câștigat, folositor nu doar cercetătorilor, profesorilor, altor specialiști, ci și publicului larg, interesat de devenirea istorică, geografică și... onomastică a *dulcelui târg al Ieșilor*.

Ionel BOAMFĂ

Alexandru Ioan Cuza University of Iași
Department of Geography
ionel_boamfa@yahoo.com